

Odpowiedzi na pytania skierowane do Komisji

a. Przepisy dotyczące muzyki i śpiewu w liturgii

Pytanie:

Chciałbym zapytać o pewien dokument – mianowicie o motu Proprio papieża św. Piusa X „O muzyce i śpiewie kościelnym” z 22 listopada 1903 r.

1. Czy przepisy w tym dokumencie są w ogóle ważne dziś? (w związku z wydaniem nowszych dokumentów o muzyce i śpiewie w liturgii),
2. Czy jeśli wszystkie przepisy nie są ważne – to czy chociaż ta część przepisów, która nie jest sprzeczna z późniejszymi przepisami jest ważna? (nawet jeśli nie ma w ogóle mowy o jakiejś sprawie w późniejszych dokumentach),
3. Czy jeśli dokument nie jest ważny w ogóle, to czy może być on traktowany jako wskazówka, jak należy czynić?

Z góry bardzo dziękuję za odpowiedź.

Jakub Szela

Odpowiedź:

Warszawa, 29.12.2012

Szanowny Panie,

Pytania postawione przez Pana dotyczą przede wszystkim prawa Kościoła i zasad jego stosowania w odniesieniu do dawniejszych dokumentów. Czasami nowe dokumenty zawierają sformułowanie mówiące o zniesieniu wszystkich wcześniejszych przepisów dotyczącej danych kwestii. Często nowy dokument uzupełnia tylko i w pewnym stopniu koryguje zasady określone wcześniej. Tak jest w przypadku dokumentów odnoszących się do muzyki kościelnej. Dawniejsze przepisy nie tracą ważności, o ile nie zostały wprowadzone inne, nowsze, dotyczące tego samego zagadnienia.

Motu proprio św. Piusa X jako pierwszy w historii Kościoła dokument w całości poświęcony muzyce kościelnej zawiera wiele wskazań ogólnych, które nie starzeją się. Zresztą wiele późniejszych dokumentów Kościoła na temat muzyki odwołuje się, niekiedy wręcz cytuje wspomniane *Motu proprio*. Oczywiście nie może dotyczyć to wszystkich zmian wprowadzonych w związku z reformą liturgiczną Soboru Watykańskiego II określonych w Konstytucji *Sacrosanctum Concilium* i innych dokumentach posoborowych. Raz jeszcze zaznaczam, że w dokumentach posoborowych dotyczących muzyki znajdujemy między innymi potwierdzenie niektórych zasad określonych w *Motu proprio*, co świadczy o ich aktualności także dziś.

Z wyrazami szacunku

Ks. prof. Andrzej Filaber
Konsultor Komisji ds. Kultu Bożego
i Dyscypliny Sakramentów

b. Skłon podczas wypowiedzania słów konsekracji przez kapłana

Pytanie:

Zwracam się z pytaniem dotyczącym skłonów głębokich podczas wypowiedzania słów konsekracji przez kapłana. Czy lud jak również i asysta może podczas wykonywania postawy klęczącej równocześnie pochylać głowę do skłonu głębokiego jak jest to stosowane w nadzwyczajnej formie rytu rzymskiego? Jeśli nie, czy dozwolona jest inna forma pochylenia głowy? Czy powinno się zaniechać stosowania tego gestu?

Kamil Kopala

Odpowiedź:

Podczas wypowiedzania słów konsekracji przez kapłana nie ma głębokich skłonów. Wierni klęczą podczas konsekracji i na moment ukazania konsekrowanej hostii i konsekrowanego wina kierują wzrok na Święte Postacie i oczyma wiary je adorują i wielbią. Pochylenie więc głowy, jest więc zachowaniem niewłaściwym i mija się z celem oraz naturą tego znaku, jakim jest właśnie "podniesienie i pokazanie" wiernym Ciała i Krwi Pańskiej.

Ks. Krzysztof Konecki

c. Sprawa „koncertu uwielbienia”

Pytanie:

Szczęść Boże.

Szanowna Komisjo, jakiś czas temu w mojej parafii odbył się tak zwany „koncert uwielbienia”, podczas, którego było wystawienie Najświętszego Sakramentu.

Chciałem zapytać, czy organizowanie Wystawienia w połączeniu z głośną muzyką, która uniemożliwia tym samym cichą adorację, oraz używanie w tym czasie instrumentów „zakazanych” podczas liturgii, jest dopuszczone? Wiele osób, które skorzystały z tej formy modlitwy skarżyły się na brak szacunku do cichej modlitwy.

Być może się mylę, ale w mojej ocenie doszło do zaniedbań, na które wskazuje „Inaestimabile Donum”. Nie zachowano wspomnianej ciszy, używano nie liturgicznych śpiewów i instrumentów.

Będę wdzięczny za odpowiedź.

Kamil Sebastian Lisowski

Odpowiedź:

Szanowny Panie Kamile!

Pański list dotyczący tzw. „koncertu uwielbienia” zaniepokoił mnie. W zupełności podzielam Pańskie zdanie i poprawność myślenia w odniesieniu do kultu Eucharystii poza Mszą Świętą.

Dokonywanie wystawienia Najświętszego Sakramentu ma na celu duchowe zjednoczenie z Chrystusem Paschalnym, które w następstwie powinno zostać przełożone na codzienne życie (por. Komunia Święta i kult tajemnicy Eucharystii poza Mszą

Świątą, nr 57). To zjednoczenie nie może dokonywać się w hałasie lecz w skupieniu. Dlatego należy przywołać tu prawodawstwo Kościoła w tym względzie:

1. Przy wystawieniu należy unikać troskliwie tego wszystkiego, co w jakiś sposób mogłoby przysłonić pragnienie Chrystusa, który ustanowił Najświętszą Eucharystię głównie w tym celu, by nam służyła jako pokarm, lekarstwo i pokrzepienie (tamże, nr 58).

2. Porządek wystawienia Najświętszego Sakramentu (...) należy ułożyć tak, by przed błogosławieństwem Najświętszym Sakramentem poświęcić pewien czas na czytanie słowa Bożego, śpiewy, modlitwy i krótką modlitwę w ciszy (tamże, nr 65).

3. Podczas wystawienia należy modlitwy, śpiewy i czytania ułożyć tak, by adorujący wierni skupili swoją uwagę na Chrystusie Panu (tamże, nr 71).

4. Przed Najświętszym Sakramentem wystawionym na dłuższy czas można odprawić jakąś część Liturgii godzin, zwłaszcza Godziny główne. Przez Liturgie godzin, uwielbienia i dziękczynienia składane Bogu w czasie sprawowania Eucharystii rozciąga się na różne pory dnia, a Kościół kieruje swe błagania do Chrystusa, przez Niego zaś do Ojca w imieniu całego świata (tamże, nr 72).

Do wykonywania śpiewów można używać instrumentów (dozwolonych), które będą służyły tylko do podtrzymywania śpiewów, a nie w celu wykonywania koncertów. Wystawienie Najświętszego Sakramentu jest liturgią. W związku z tym należy wykonywać śpiewy liturgiczne. W myśl wspomnianego wyżej nr 71 wszystkie teksty modlitw, śpiewów, rozważań muszą być o tematyce chrystologicznej.

Z pozdrowieniami w Chrystusie Panu

Ks. Jacek Nowak SAC

konsultor i sekretarz

Komisji ds. Kultu Bożego

i Dyscypliny Sakramentów KEP

d. Prefacja własna i prefacja okresowa

Pytanie:

Chciałbym zwrócić się z pytaniem, kiedy według najnowszych norm uznaje się, że dana prefacja jest własna oraz w którym numerze „Notitiae” bądź „Anamnesis” zostało to opublikowane.

Z góry dziękuję.

Szczęść Boże.

Józef Orzechowski

Odpowiedź:

Szanowny Panie Józefie.

Sprawę prefacji własnych i okresowych określa Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego (OWMR) i sam Mszał rzymski. W p. 365 OWMR podane są zasady wyboru Modlitwy eucharystycznej:

Druga Modlitwa eucharystyczna... ma wprowadzić własną prefację, ale można ją stosować i z innymi prefacjami, z tymi zwłaszcza, które w sposób syntetyczny ujmują misterium zbawienia, np. z prefacjami zwykłymi.

Czwarta Modlitwa eucharystyczna ma prefację niezmienną i podaje pełniejsze streszczenie dziejów zbawienia. Można się nią posłużyć, gdy Msza nie ma własnej prefacji, i w niedziele Okresu Zwykłego.

INSTRUKCJA „INAESTIMABILE DONUM” z 3 kwietnia 1980 dodaje:

a) Piąta Modlitwa eucharystyczna tworzy jedną całość ze swoją prefacją, dlatego nie można jej odmawiać, gdy jest przepisana prefacja własna. Poza tymi wypadkami można ją odmawiać zawsze ze swoją prefacją, nawet wówczas, gdy rubryki przepisują prefację okresową.

b) Modlitwy eucharystyczne o tajemnicy pojednania można odmawiać w Mszach, które w szczególny sposób ukazują tajemnicę pojednania, a więc w Mszach Wielkiego Postu, o Krzyżu świętym, o pojednaniu itp. Odmawia się je z własną prefacją, albo z innymi prefacjami, które mają za temat pokutę i pojednanie.

Wyjaśnienie, która prefacja jest własna, według mojej wiedzy, nie zostało opublikowane ani w „Notitiae” ani „Anamnesis”.

Wszystkie uroczystości mają prefacje własne. Obchody ku czci Matki Bożej mają wyznaczone prefacje własne, podobnie obchody ku wielu Świętych. Prefacja własna to prefacja wypisana w Mszale w formularzu mszalnym po modlitwie nad darami. Przed prefacjami okresowymi podane są zasady ich używania. Tam jest mowa, że można ich używać w Mszach sprawowanych w danym okresie, o ile nie mają własnej prefacji.

Łaciński kalendarz liturgiczny wydawany w Rzymie podaje przy pewnych obchodach, że zakazana jest wtedy Czwarta Modlitwa eucharystyczna.

Serdecznie pozdrawiam

Bp Stefan Cichy
redaktor biuletynu